

Muhammet Negiz | Ad astra per aspera...

Fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür nesiller... Γράμματα Κλήματα...

1 1 8 2 8 0 6

"Başkalarının yoluna taş koyacağımıza, taş üstüne taş koyalım..."

Home » sözlü tarih » SÖZLÜ TARİH KILAVUZU

SÖZLÜ TARİH KILAVUZU

Muhammet Negiz | 16:51:00 | Hiç yorum yok |

SÖZLÜ TARİH KILAVUZU

Sözlü Tarih Nedir?

"Sözlü tarih ile tarihin, değişen toplumlardan ve kültürlerden insanları dinleyerek ve onların hatıralarını, yaşam deneyimlerini kaydederek yorumlanmasını kastediyorum" diyor ünlü tarihçi Paul Thompson.

Sözlü tarih hem en eski hem de en yeni tarih yazma biçimlerinden biridir. Belgenin olmadığı alanlarda, araştırma konusuyla ilgili bilgi verebilecek kaynak kişilerin sözlü anlatımlarına, anılarına başvurulabilir, günümüz kayıt teknolojilerinden faydalanılarak da bunlar hem kendimiz hem de başka araştırmacılar için kayıt altına alınabilir.

Sözlü tarihin tarih içinde uzun bir yolculuğu olmuştur. Aslında adı sözlü tarih olmasa da sözün tarihle ilişkisi hep vardı: insanların tanıklıkları, anlatıları modern zamanlardan önce tarihin malzemesiydi. Sözlü gelenekler önemliydi: kuşaktan kuşağa aktarılan deneyimler, mitler, gelenekler vb.

Örneğin M.Ö. 5. yüzyılda yaşamış olan ve tarihin babası olarak bilinen Herodot ünlü tarih kitabını yazarken gezip gördüğü yerdeki insanların anlatımlarını, hikâyelerini kullandı. Çağdaşı Thukydides "Peloponnesos Savaşları"nı savaşa katılan kişilerin anılarından, anlatılarından yazdı.

Search

Yürü! Hür mâvilîğın bittiği son hadde kadar!... İnsan, âlemde hayâl ettiği müddetçe yaşar. Yahya Kemal Beyatlı

Follow @rafbekcisi

PDF ARŞİVİ

Resme Tıklayarak PDF Dosyaları İndirebilirsiniz

- ➔ Tarihi, Kültürü ve Sanatıyla Trabzon Sempozyumu - 30.05.2022
- ➔ e-Kitap: Sosyal Bilimler Alanında Bilimsel Araştırma ve Yayın Süreçleri - 29.05.2022
- ➔ Kaçırılan Bir Seminer: "Bilimde '-miş gibi' Yapmak: Törenselleşmiş Görgüçülük" - 29.05.2022
- ➔ "SÖZÜN ÖZÜ"NDE VALİ RECEP YAZICIOĞLU" BAŞLIKLIL YAZIM ERZİNCAN ÖZSÖZ GAZETESİNDE - 27.05.2022
- ➔ ÜCRETSİZ ÇEVİRİMİÇİ VE SERTİFİKALI KURSLAR | HAZİRAN-2022 - 27.05.2022

Popular

Tags

Blog Archives

Amaç & Hedef ve Aralarındaki Fark
AMAÇLAR Örgütlerin ulaşmak istedikleri sonuçları belirgin olarak ortaya koyan ifadelerdir. Bir anlamda örgütlerin ulaşmak istedikleri...

Arapça Öğrenme Dokümanlarını PDF Olarak İndirebilirsiniz
Arapça Öğrenme Dokümanlarını PDF Olarak İndirebilirsiniz Arapça dilbilgisi kuralları, pdf kitaplar, hikayeler vb. dokümanlar konusunda

bu ...

İnsan Kaynakları Yönetimi Dersi Sunumları
İnsan Kaynakları Yönetimi Dersi Sunumları Presentation İnsan Kaynakları Yönetimi Ders Sunumları PPT Sunumlar (2021) Muhammet

Negiz İns...

Doğrudan tanıklıkların önemi 19. yüzyıl ortalarına kadar sürer. 1840'larda Jules Michelet Fransız Devrimi'ni kaleme alırken yazılı kaynakların yanı sıra çiftçilerin, köylülerin, kasabalıların, kadınların hatta çocukların anlattıklarına da kulak vermiştir.

Sözün tarihle ilişkisi 19. yüzyıl ortalarına kadar sürdü. 19. yüzyılın ikinci yarısında "Belge yoksa tarih de yoktur" lafını söyleyen ünlü Alman tarihçi Ranke önemli bir değişime işaret ediyordu. Çünkü bu yüzyılda Batı Avrupa'da Sanayi Devrimi'yle birlikte oluşan sanayi kentlerine kırdan büyük ölçekli göçler oluyordu ve kentlere yığılan nüfus kısa sürede çözülemeyecek sorunların ortaya çıkmasına neden olmuştu: Altyapı sorunları, salgın hastalıklar, toplumsal buhranlar vb. Bilim insanları tıpkı doğa bilimlerindeki genel geçer kurallar gibi toplumsal yaşamı düzenleyecek yasaların peşine düşmüşlerdi. Bu yüzyılda sosyal bilimler alanında yeni disiplinler ortaya çıkıyordu: Sosyoloji, antropoloji gibi. Her disiplin kendi alanını, konusunu ve bilgi kaynaklarını tanımlıyor, çalışma alanının sınırlarını çiziyordu. Tarih disiplini bilgi kaynaklarını yazılı belgelerle sınırlayınca, alanı ister istemez devlet ve siyasi tarihle sınırlandırılmış oldu. Çünkü o dönem için yazılı belgeler daha çok devletlerarası antlaşmalar, yazışmalar vb dokümanlardı. Tarihin bilgi kaynakları olmaktan çıkan sözlü anlatılar ve tanıklıklar sosyoloji, antropoloji gibi yeni bilim alanlarının gözde kaynakları oluyordu.

20. yüzyılın ikinci yarısına gelindiğinde, II. Dünya Savaşı sonrası dönemlerde özellikle sosyoloji alanında sosyal tarih çalışmaları gelişmeye başladı.

Savaş dönemleri sonrasında, yerel tarih çalışmaları Batı Avrupa'da önem kazanmaya, iktidarların alanından konuşan tarih disiplininin yok saydığı alanlar; azınlıklar, kadınlar, köylüler kısacası sıradan insanlar yavaş yavaş tarihin çalışma konusu haline gelmeye başladı (İspanya iç savaşı, Yahudi soykırımı üzerine çalışmalar, kadın tarihi çalışmaları vb). Bu dönemde toplumsal alana ilişkin bilgi üretiminde 'disiplinlerarası yaklaşım' giderek önem kazanıyordu.

Sözlü tarihin kurumsallaşması nasıl oldu? İlk çalışmalar nelerdi?

Amerika'da, 1929 ekonomik krizinde işsiz kalan yazar ve araştırmacılardan Amerikan kırsalındaki kadınların, Yerlilerin, eski kölelerin, savaş gazilerinin, sıradan insanların yaşam öykülerini derlemeleri istenmişti. Bugün Amerika'daki en kapsamlı sözlü tarih arşivi başlangıcını bu çalışmaya borçludur.

- II. Dünya savaşında Amerika'da harp tarihi keşfediliyordu: cephede savaşan askerlerin ya da deniz piyadelerinin yaşam anlatıları askeri hastane gemilerinde, üslerdeki silah altındaki araştırmacılar, yazarlar tarafından kaydedildi.
- 1942'de gazeteci Joseph Gouldman tanıklıkları derleyerek yaptığı çalışmalara 'sözlü tarih' adını vererek, sözlü tarihin misyonunu sıradan insanların sesi olma sözüyle tanımladı.
- 1948'de Amerika'da Sözlü tarih Araştırma Ofisi kuruldu (Oral History Research Office -Columbia Üniversitesi). Dönemin önemli bakanlarının, generallerinin, siyasetçilerinin kısaca iktidarda olanların anlatıları kaydedildi. Aslında Gouldman'ın öne sürdüğünün aksine, Amerika'da sözlü tarih başlangıçta iktidar alanından konuşan bir tarih anlayışına hizmet ediyordu.
- 1950'lerden sonra İngiltere'de yapılan çalışmalar sosyoloji disiplini ekseninde biçimlendiği için işçilerin, yoksulların yaşantılarını daha çok kapsadı (işçi/emek tarihi çalışmaları vb).
- Aynı dönemde Kıta Avrupa'sında iç savaşlar, marjinal gruplar, azınlıklar, göçmenlerle ilgili çalışmalar yapılmaya başladı.

Sözlü tarih yazımında neden önemli?

- Otoritenin fikrini yansıtmak yerine, adil bir yargıyı olanaklı kılar, tarih yazımında demokratikleşmeye imkan verir
- Tanıklar alt sınıflardan, ayrıcalıksız ve ezilenler arasından seçilebilir
- Araştıran-araştırılan ikileminin aşılmasında önemli bir yaklaşımdır
- Ekip çalışması gerektirir, disiplinlerarasılık fikrinin uygulanmasına olanak sağlar.
- Hem niceliksel hem niteliksel yöntemlerin bir arada kullanılmasını gerektirir. (Bu nokta daha sonra "örneklem oluşturma" konusunu anlatırken detaylandırılacaktır.)
- Sözlü tarih sosyal eylem zemin sağlar: Araştırmanın sorun çözücü, pratik fayda sağlayıcı gücünü artırır.

Farsça Dersleri- Okuma Parçaları- Farsça Hikayeler

Farsça Dersleri- Okuma Parçaları- Farsça Hikayeler Yakında diğer dokümanlar da eklenecektir. FARŞÇA METİNLER (PDF) <https://drive.g...>

YDS Rusça ve KPDS Rusça Çıkmış Sorular ve Cevapları 2006-2017

YDS Rusça ve KPDS Rusça Çıkmış Sorular ve Cevapları 2006-2017 Exam and Model Answers 2006-2017 KPDS ve YDS Çıkmış Sorular Rusça /

Russian...

BLOG ARCHIVE

▶ 2022 (76)

▶ 2021 (76)

▶ 2020 (84)

▶ 2019 (135)

▶ 2018 (260)

▶ 2017 (443)

▶ 2016 (356)

▶ 2015 (251)

▶ 2014 (214)

▼ 2013 (432)

▶ Aralık (49)

▶ Kasım (45)

▶ Ekim (29)

▶ Eylül (54)

▶ Ağustos (29)

▼ Temmuz (64)

Başarının 7 İlkesi

NİYET MEKTUBU

FULBRIGHT BURSU

Stratejik İnsan Kaynakları Yönetimi Ders Notları

Магия слова & Kelimenin Büyüsü

SÖZLÜ TARİH KILAVUZU

İtalyanca İfadelerden Bazıları

Future: Towards Excellence 28th and 29th of March ...

2013 ÖYS ile Üniversitemize Yerleşen Öğrencilerin...

İtalyanca Kelimeler & Italian Words

TURQUIA

TURCHIA IN EL LIBRO

تركيا

TURKEY IN A BOOK

TİCARET BAKANLIĞI TİCARET AKADEMİSİ

Suudi Arabistan Krallığı Hükümeti'nden Türk Öğrenci...

Yabancı Dil Sınavları Eşdeğerlikleri Yeniden Düzen...

Қайрат Нұртас - к/ф Өкініш (Толық нұсқасы)

Gelişme-kalkınma çalışmalarından bir örnek: Kerala'daki balıkçılık sanayisi üzerine yapılan bir sözlü tarih çalışması sayesinde yatırımın doğru ve dengeli belirlenmesi sağlanabilmiştir: Balıkçılar daha çok erkekler ve yatırımın tamamının balıkçı teknelerinin yenilenmesi için kullanılmasını istiyorlar. Sözlü tarih çalışması sırasında balığın avlanma işinden sonraki iş sürecini; temizlenme ve işlenmesi işlerinin kadınlarca yapıldığı görülmüş ve onlarla yapılan görüşmelerde üretimin bu sürecine de yatırım yapılması gerektiği anlaşılıyor. Yardım programının böylelikle doğru kullanımı sağlanıyor.

Örn: İngiltere'de eski bir kilisenin restorasyonu için sözlü tarih çalışmasıyla başlatılan kampanya sayesinde sponsor bulunabilmiştir.

Örn: Yaşlı yurtlarında kuşaklararası ilişkinin güçlendirilmesi, yaşlıların bakım nesnesine dönüşme riskini azaltması. Yaşlı yurtlarında uygulanan anı terapisi programları buna iyi örnektir.

Sözlü tarih ile hangi yeni araştırma alanları ortaya çıkmıştır?

- Aile Tarihi
- Çocukluk Tarihi (çocuk oyunları, çocuk yetiştirme tarzları)
- Kadın Tarihi
- Etnik ve Kültürel Grupların Tarihi
- İşçilerin ve Emek Tarihi
- Yoksulluğun Tarihi
- Biyografik Çalışmalar
- Bellek ve Benlikle İlgili Çalışmalar
- Kurum Tarihleri
- Yerel Tarih
- Kent Tarihleri
- Anı Terapisi

Uluslararası sözlü tarih çalışmalarıyla ilgili bilgilere nasıl ulaşılabilir?

Örneğin aşağıdaki web sitelerine bakılabilir:

- International Oral History Association www.ioha.fgv.br
- Oral History Society (UK) www.oralhistory.org.uk
- Oral History Association (US) <http://omega.dickinson.edu/organizations/oha/>
- British Library <http://www.bl.uk>
- OHDA <http://ohda.matrix.msu.edu>
- <http://nunncenter.org/ohms-enhancing-oral-history-online/>

Türkiye'de Sözlü Tarih Çalışmaları yürüten hangi kurumlar var?

- Kadın Eserleri Kütüphanesi
- Tarih Vakfı
- Sabancı Üniversitesi
- Boğaziçi Üniversitesi
- Mimarlar Odası
- Belgesel Sinemacılar Birliği (BSM)
- Bilim ve Sanat Vakfı (BİSAV)
- Türkiye Sosyal Tarih Araştırma Vakfı (TÜSTAV)
- Çeşitli Üniversitelerdeki akademik çalışmalar-dersler (MSGÜ, Marmara Ü., Muğla Ü., İstanbul Ü. vb)
- Yerel STK'lar (ör: Bozcaada Yerel Tarih Müzesi, Kırım Tatarları Araştırma Topluluğu)

Кішкентай бақташы - Қазақша мультфильм

Жайдарман, Туған Күн - 2013, Арнайы жобасы

Тамаша 2013, Жаңа бағдарлама, Толық нұсқасы

REFERANS MEKTUBU

Менің күнәлі періштем Қазақша кино Мой грешный анг...

"Астанаға көктем кеш келеді", қазақша кино.

T.C. DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI ADAY MESLEK MEMURU & ADAY...

Hafızaı güçlendirecek öneriler

St Petersburg, Russia

Прогулка по Красноярску & Tour of Krasnoyarsk

Прогулка по Самаре & Tour of Samara City

Прогулка по Екатеринбург / Tour of Yekaterinburg

CALL FOR PAPERS 12th EBES CONFERENCE - SINGAPORE J...

III. ULUSLARARASI AHİLİK SEMPOZYUMU "İŞ AHLAKI" 24...

Dobro jutro komsija (2013)

Kamiondžije 2 (1983) - CELA Serija

Croatian Language & Hrvatski Jezik & Hırvatça

Hrvatski kraljevi serija

Čekrk (2013, Ceo TV Film)

Arap Erasmusu' Marmara'da Başladı

Avrupa'da parasız eğitim almanın yolları

Хорватия

Serbian Essential Phrases & Sırpça Temel İfadeler

Serbian: An Essential Grammar & Sırpça Temel Dilbi...

Serbian, Croatian, Bosnian Languages Learnin Pack ...

Србски језик & Serbian Language & Sırpça

Домаћи Филм- Пљачка трећег рајха [2004]

Дмитрий Петров: "Язык - это как мобильная связь"

Дмитрий Петров об изучении иностранных языков

Казахский для государственных служащих!

Казахский для предпринимателей!

Разговорный казахский язык для Всех!

Разговорный казахский язык для детей!

жаралы сезим

Жалган Дуние

Казахфильм - Жансебиль.1991

Анаша (казахский фильм)

Жеруык- (Казахфильм,2011).Земля обетованная!!!

Bir Sözlü Tarih Projesi Nasıl Tasarlanır ve Uygulanır?

Dört ana başlık altında aşamaları sıralayabiliriz.

1. Araştırma tasarımı ya da planının oluşturulması
2. Görüşme
3. Transkripsiyon-Görüşmelerin Deşifresi
4. Değerlendirme-Ürünler

1. Araştırma tasarımında neler yapılır?

- Araştırma konusunun ve probleminin oluşturulması ilk yapılması gerektirir. Bu çalışmayı neden yaptığınızı, neyi/neleri anlamak istediğinizi yazarak hem kendiniz hem de başkaları için daha açık hale getirebilirsiniz. Örnek konu başlıkları çıkarabilirsiniz. Küçük konu başlıklarından yola çıkmak her zaman işimizi kolaylaştırır.
- Belirlenen konuyla ilgili ön araştırma dediğimiz literatür taramasını birkaç yolla yapabilirsiniz. Ya doğrudan okul ya da kent kütüphanelerine giderek araştırma yapabilirsiniz ya da internet üzerinden konunuzla ilgili yayınların bilgisine ulaşarak bir yayın-belge listesi hazırladıktan sonra kütüphanelere gidebilir, ilgili kitap, dergi, gazete vb yayınları tarayabilirsiniz. Çalışacağımız konu üzerine yazılı kaynakları gözden geçirmek, konuya derinleşmenizi sağlayacak ve araştırma çerçevesini ve içeriğini belirlemenizde yol gösterici olacaktır.
- Örneklemin oluşturulması hem araştırdığımız konuya farklı toplumsal kesimler açısından yaklaşmanızı hem de birbirine yakın profillere sahip kişilerle görüşme yaparak benzer anlatımları derlememenizi sağlar. Görüşme yapılacak kişilerin yaş, cinsiyet, meslek, toplumsal sınıf ve statü konularının birbirinden farklı olması gerekir. Örnekleminizde yer almasını istediğiniz toplam kişi sayısı ise konunuzun kapsamına bağlı olarak değişir. Örneğin semt tarihi çalışması yapıyorsanız farklı profillerden 20-25 kişiyle görüşme yapabilirsiniz. Tabii bu sayının belirlenmesinde mahallenin ya da semtin nüfus büyüklüğü ya da coğrafi yayılımını da dikkate almak gerekir. Büyük nüfuslu mahaller için görüşülecek kişi sayısı artırılabilir.
- Soru çerçevesinin hazırlanması: Sözlü tarih çalışmalarında genellikle iki farklı görüşme biçimi vardır ve soru çerçeveleri de buna bağlı olarak oluşturulur. Birincisi, kişinin çocukluk, gençlik, erişkinlik, olgunluk ve yaşlılık evrelerindeki yaşantılarına, tecrübelerine eşit derecede yaklaşılacak yaşam öyküsü eksenli görüşmelerdir. İkincisi ise tematik görüşmedir: Kişiden kısa yaşam öyküsü almakla birlikte, araştırmanın konu ve içeriği etrafında kurulan ve kişinin yaşam tecrübelerine daha çok konuyla ilgili olarak yaklaşılacak, tematik odaklanmayla yapılan görüşmelerdir. Soru çerçevesini oluşturulurken ön araştırmada derlenen bilgi ve veriler yol gösterici olacaktır. Soru çerçevesi bir anket formu gibi kullanılmamalıdır, o daha çok görüşme öncesinde kendimizi görüşmeye hazırlamak için kullandığımız zihinsel bir izlettir. Bunun yanı sıra görüşme çerçevesi görüşme sürecinde atlanılmaması gereken konuları hatırlamak için de kullandığımız bir kılavuz işlevi görür.

2. Görüşme süreci hangi aşamaları içerir?

Görüşme öncesi-hazırlık

- Görüşülecek kişilerin belirlenmesi
- Randevular genellikle telefonla alınır: Neden görüşüleceği, projenin neyi amaçladığı, görüşmeye kimin geleceği bilgisi kişiye verilmeli,
- Kişinin uygun olduğunu söylediği zaman, mekânın ayarlanması,
- Ön görüşme yapılıyorsa görüşmeye dönüşmemeli,
- Ön görüşme yapılacaksa araştırmacının gözlem ve izlenimleri not edilmeli,
- Görüşmeye küçük bir hediye ile gitmek (çiçek, tatl- tuzlu kurabiye vb)
- Teknik donanımın kontrolü (kayıt cihazı, yaka mikrofonu, yedek piller, izin belgeleri, kamera kullanılıyorsa bununla ilgili aygıtlar vb)
- Konuyla ilgili okumalar yapılmış olmalı,
- Tanıklık edilen dönemlere ilişkin bilgi edinilmiş olmalı,
- Kişinin yazdığı veya kişi hakkında yazılmış metinler (gazete yazıları, kitap vb) varsa mutlaka görüşme öncesinde okunmalı,
- Yerel uygulamalar ve terminoloji konusunda bilgi edinmeli.

Жетимдер казахский фильм

Empire : of Secrets & AlJazeeraEnglish

YABANCI DİLİ İÇİMİZDEKİLER NASIL ÖĞRENDİ? BUNLARI ...

Imperiamo Italiano con Film: "Paura e delirio a La...

MEVLANA DEĞİŞİM PROGRAMI

Imperiamo Italiano con Film: Il Film Pokemon Bianc...

Edizione delle ore 20.00 del 01/07/2013

ASIA-PASIFIC MANAGEMENT AND ADMINISTRATIVE SCIENCE...

► Haziran (90)

► Mayıs (26)

► Nisan (7)

► Mart (8)

► Şubat (12)

► Ocak (19)

► 2012 (155)

► 2011 (11)

ÖĞRENMEYİ SEVMEK

"Bilgiye sahip olarak doğmuş birisi değilim. Yalnızca öğrenmeyi ve öğretmeyi seviyorum." Konfüçyüs

"Bilgi, ahlaki hareketten kalan şeydir." Nurettin Topçu

TRANSLATE

Dili Seçin

Google Çeviri tarafından desteklenmektedir

Görüşme süreci

- Arkadaşça ve samimi havada bir görüşme,
- Mesafeli, kontrollü bir şekilde sorular yöneltmek, ama ortamın samimiyetini bozmamak,
- Projenin tekrar anlatımı,
- Görüşmenin amacı anlatılmalı,
- Kişinin anlatımının neden önemli olduğu belirtilmeli,
- Hemen görüşmeye başlanmamalı, güncel konular üzerine biraz sohbet edilmeli,
- Kendimizi tanıtmalıyız
- Görüşme yapmaya gelen kişi bir şeyler öğrenmeye gelir, öğretmeye değil,
- Bire bir görüşme,
- Kişinin rahatlatılması (ne sorulacak kaygısının aşılması)
- Görüşme mekânı
  - Kişinin oturmayı istediği, kendini en rahat hissettiği mekân olmalı,
  - Sessiz, rahat (kuş sesi, trafik, makine sesi vb. olmamalı)
  - Yüz yüze görüşme, göz teması kurulmalı,
- Yaka mikrofonu mutlaka olmalı, kayıt cihazı görüşmecinin kontrolüne yakın olmalı,
- Ses kayıt cihazı kontrol edilmeli (double kayıt olmamalı, piller yeni olmalı)
- Kaydın başlamasıyla görüşülen kişinin adı ve soyadı, tarih, yer adı kayda alınmalı,
- Kesin ve son derece açık sorular sormak (açık uçlu sorular – evet /hayır cevabı verilecek sorular değil)

İlk soru: “Bana Hayatınızı Anlatır mısınız?” olabilir

- Tek seferde tek soru (bir soruya ya da sonuncuya cevap verilir)
- İlk sorunun cevabı günümüze gelmişse tekrar çocukluğa ya da konuya dönüş sağlanmalı,
- Kişinin konuşmasının bittiğinden emin olunmalı, farklı soru sormadan beklenmeli (yaşlılarda susma süresi uzun olabilir)
- İyi bir görüşme; “görüşmecinin çok az konuştuğu, kaynak kişinin uzun uzun konuştuğu bir görüşmedir” (bu durumu deşifre metinleri çok iyi yansıtır, metin görüşen kişinin soruları ve görüşülenin kısa yanıtları biçiminde akıyorsa verimli bir görüşme değildir.
- Dikkatle dinlemek,
- Soru kağıdına sık sık bakılmamalı,
- Yargı belirtilmemeli,
- Üzücü olayların anlatımında kişi rahatsız olduysa kayda ara verilmeli,
- Kişiye anlatımı içinde geçen mekânlar anlatılabilir (büyüdüğü ev, sokak, komşular, mahalle)
- Kaydın kapatılması özgürlüğünün kendisinde olduğu görüşülen kişiye belirtilmeli, hassas konularda kayda ara verilebilir,
- Görüşmede bulunan 3. kişilerin, kayda giren seslerin isimleri, yakınlıkları not edilmeli.
- Kaydın nerelerde, neden durduğu not edilmeli,
- Göz teması kaçırılmamalı,
- Onaylama sesleri yerine, yüz ifadeleriyle onaylanmalı,
- Herkes çok konuşkan olmayabilir, kişi zorlanmamalı,
- SUSMA DURUMUNDA (Suskunluklardan korkmamalı):

Susma anlarında hislere, duygulara yönelik sorular (daha önce anlattıklarından örnek vererek, ne hissettiniz, ne düşündünüz diye sorulabilir,

- Günlerin anlatılması: Okula başladığımız ilk gün, düğününüzü anlatır mısınız, işe başladığı ya da evlendiği gün vb.
- Bahsedilen olayların ve kişilerin görüşmeci tarafından takibi, anlatılmıyorsa detayları (nasıl birisiydi? Nasıl oldu -olay- gibi, annenizi anlatır mısınız?, nasıl biriydi? vb),

- Özel isim, deyim, kavramların not edilmesi, görüşme sonrasında görüşülen kişiyle kontrolü,
- Görüşme yorulduğunda ara verilmeli,
- Görüşmenin makul bir sürede bitirilmesi, ortalama 2 saat iyi bir görüşme süresidir, ancak bu süre kaynak kişinin durumuna göre değişebilir. 1 ile 4 saat arası, kayıt süresi açısından makul olacaktır.
- Kişiye eklemek istediği bir şey olup olmadığının sorulması (görüşmenin sonunda sorulmalı ve görüşme kişiye teşekkür edilerek bitirilmeli),
- Görüşme bilgi formunun, izin belgelerinin doldurulması, izin belgesinin imzalatılması (izin belgesi farklı seçenekleri içerebilir),
- Görüşme bitiminde mekândan hemen uzaklaşılmalı,
- Kişiye tutamayacağınız sözler vermeyiniz: sizin hayatınızı kitap yapacağız ya da belgesel filmde kullanacağız vb.
- Kişiye konuyla ilgili fotoğraflarının olup olmadığı sorulmalı, ödünç alınarak ya da yanınızda taşıyacağınız tarayıcıyla orada taranmalı, fotoğraflar mutlaka yer, tarih, kişi isimleri belirtilerek tanımlanmalı,

Görüşme sonrası

- Kayıt yapılan kasetlerin üstü hemen yazılmalı (kişinin adı-soyadı, mekân, tarih, görüşmeyi yapanın adı-soyadı), kaset veya mini disk kullanılmışsa başkalarının üzerine yeni kayıtlar yapmaması için emniyet düğmeleri kapatılmalı,
- Görüşme mekânına dair izlenimler (ev, sokak...) görüşme bilgi formuna not edilmeli,
- Görüşme mekânından uzaklaşma, proje ekibi dışında kaynak kişilerin anlattıkları hiç kimseye paylaşılmamalı,
- Kayıtlar kontrol edilmeli,
- Eksik bilgilerin görüşen kişi tarafından tamamlanması istenmeli,
- Kayıt bilgisayar ortamına aktarılmalı, ses dosyası mutlaka isimlendirilmeli, bir kopyası deşifre için hazırlanmalı, bir kopyası da CD/DVD ya da başka bir hard diskte yedeklenmeli,
- Bilgi formunun sonuna mutlaka görüşme yapan izlenimlerini veya gözlemlerini yazmalı,
- Görüşme diğer kişilerle paylaşılmalı, etik kurallara dikkat edilmeli.

ETİK KURALLAR

Görüşme yapılan kişilere karşı sorumluluklarımız nelerdir?

1. Görüşme yapılan kişiler katkıda bulunacakları özel projelerin amaçları ve kabul edilmiş kullanımları konusunda bilgilendirilmelidir.
2. Görüşme yapılan kişiler, sözlü tarih süreci içindeki, metin düzenleme, erişim sınırlamaları, yayın hakları, öncelikli kullanım, telif hakkı ve kaydın bütün biçimlerinin beklenen kullanımı ve dağıtımı gibi ortak haklar konusunda bilgilendirilmelidir.
3. Görüşme yapanlar kendilerinden yasal bir yayını imzalamalarının isteneceği konusunda bilgilendirilmelidir. Görüşmeler, görüşme yapılan kişiler kullanım izni verene kadar gizli kalmalıdır.
4. Görüşmeyi gerçekleştirenler, görüşme yapılan kişilere, görüşmeler kamuya açıldıktan sonra yayının garantisini ve gelecekteki kullanımlarının kontrolü gibi tutamayacakları sözler vermemelidirler.
5. Görüşmeler, görüşme yapılan kişilerle yapılmış herhangi bir ön anlaşma uyarınca yapılmalı ve bu tercih ve anlaşmalar kayıt için belgelenmelidir.
6. Görüşme yapanlar, projenin hedefleri ve görüşme yapılan kişilerin perspektifleri arasında bir denge kurmaya çalışmalıdırlar. Toplumsal kültürel deneyimlerin farklılığı ve ırk, cinsiyet, sınıf, etnisite, din ve cinsel yöneliminin içerimleri konusunda duyarlı olmalıdırlar. Görüşme yapılan kişileri kendi üslup ve dillerinde yanıt verme konusunda cesaretlendirmeli ve onların ilgilerini yansıtan sorular yöneltilmelidirler. Görüşme yapanlar, konuyla ilgili araştırma yapmalı, yüzeysel bilgilerle yetinmemelidirler.

3. Transkripsiyon (bant çözümü): Ses kayıtların deşifresi nasıl yapılır?

Ses veya hareketli görüntü kaydında geçen konuşmaların yerel ağız ve konuşma dili özellikleriyle birlikte bire bir metne aktarılması işlemine deşifre ya da transkripsiyon diyoruz. Teknik olarak basit bir iş gibi görünmesine karşılık zahmetli bir iştir. Doğru deşifre yapmak deneyimle kazanılır. Görüşmeyi yapan kişinin deşifreyi de yapması en uygundur. Deşifre metinleri sözlü tarih projelerinin kitap, film vb ürünlerinde

kullanılan temel kaynaklar olduğu, deşifre sırasında yapılan hataların ürünlerde bilgi hatasına neden olabileceği unutulmamalıdır.

Uluslararası Sözlü Tarih Derneği (IOHA)* sözlü tarih çalışmaları ve arşivciliğine ilişkin uluslararası teknik ve etik standartları günün değişen teknolojisini de dikkate alarak belli zaman aralıklarında duyurmaktadır. Bu kapsamda, sözlü tarih arşivinde yer alacak deşifre metinlerinin belli bir standartta olması gerekmektedir, birbirinden farklı formatlarda oluşturulan deşifre metinleri arşiv için uygun değildir. Her bir görüşmenin deşifre metni girişinde “proje adı, görüşülenin adı-soyadı, görüşenin adı-soyadı, yer, tarih vb künye bilgileri mutlaka yer almalıdır. Deşifre metninde kullanılan kısaltmalar her görüşme transkripsiyonu için ortak olmalıdır. Bunun yanı sıra deşifre metinlerine kaset sayılarının ve zaman kodlarının doğru olarak verilmesi gerekmektedir, aksi durumda ses veya hareketli görüntü malzemesinin kullanımı zorlaşacaktır.

Deşifre yapan kişiler, kaynak kişilerin yerel ağızlarına saygı göstermelidirler ve deşifre sırasında yerel ağızla söylenen sözcükleri düzeltmeden, olduğu gibi metne geçirmelidirler. Bunun yanı sıra deşifre yapan kişinin yazım kurallarını bilmesi ve imlâ işaretlerini yerli yerinde kullanması beklenir. Aksi durumda, 1 saatlik görüşme kaydının 12 puntuyla yaklaşık 12-13 (A4) sayfa tuttuğu düşünüldüğünde, deşifre edilen yüzlerce sayfanın yazım hatalarının düzeltimi için ayrıca zaman ve emek harcamak gerekir.

Görüşmelerin değerlendirilmesi nasıl yapılabilir? Proje ürünleri neler olabilir?

Görüşme kayıtlarından elde edilen hareketli görüntü, ses ve metin pek çok farklı biçimde kullanılabilir. Gazete, kitap, broşür vb yayın projelerinde kullanılabilmesi gibi interaktif bir internet sayfasında, belgesel film yapımında, sergilerde, çeşitli konularda kamuoyu duyarlılığını artırmayı hedefleyen çingillarla radyo programlarında kullanılabilir. Ama sözlü tarihçilerin en önemli sorumluluğu yazılı kaynakların sınırlı olduğu alanlarda ve konularda ürettikleri görüşmelerin kamuya açık sözlü tarih arşivlerinde değerlendirilmesini sağlamak olmalıdır.

Kent tarihi sözlü tarih çalışmalarının renkli ve çok sayıda kişiye ulaşan ürünlerinden biri internet ortamında web sitesi olarak tasarlanan sanal müzelerdir. Örnek olarak www.mardinkultur.org adlı web sitesini ziyaret edebilirsiniz. Bu tür sitelerde farklı sosyoekonomik statüden kişilerin anlatımlarıyla kentin sokaklarında dolaşmak, geçmişini bugünle ilişkilendirebilmek mümkün olabilmektedir.

Toplumsal barışın ve farklı toplumsal gruplar arasında hoşgörünün güçlendirilmesini amaçlayan, tarihte sessiz kalmışların seslerini duyurmayı hedefleyen çalışmalarda da yaşam anlatıları web siteleri aracılığıyla yayınlanmaktadır. Örnek olarak www.afroturk.org sitesine bakabilirsiniz.

1950 sonrasının İstanbul'unu insan hikayelerinden dinlemek için www.belleklerdekiistanbul.org adresine bakabilirsiniz.

Yararlanılan kaynaklar

1. Geçmişin Sesi, P. Thompson, Tarih Vakfı Yurt Yayını, İstanbul, 1999.
2. Geçmişin İzleri, Esra Danacıoğlu, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 2001.
3. Kuşaklar, Deneyimler, Tanıklıklar: Türkiye’de Sözlü Tarih Çalışmaları, Yay. Haz. Aynur İlyasoğlu, Gülay Kayacan, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 2006.
4. Sözlü Tarih Atölyesi Eğitim Notları, Haz: Ebru Soytemel, Gülay Kayacan, 2004.

* www.iohanet.org

KAYNAK:

<https://tarihvakfi.org.tr/proje/sozlu-tarih-calismalari/kilavuz-kitaplar-ve-kaynakca/sozlu-tarih-kilavuzu/>

Share: [f](#) [t](#) [G+](#) [@](#) [in](#)

Related Posts: